

545

WYSTAWA FOTOGRAFICZNA
P. T.
POLSKA W OBRAZACH
W SALONACH RESURSY OBYWATELSKIEJ
MAJ 1916 ROKU

POLSKIE TOWARZYSTWO KRAJOZNAWCZE
I KOMITET WIELKIEJ KWESTY MAJOWEJ

10

POLSKIE TOW. KRAJOZNAWCZE

ma na celu: 1) Zbieranie wiadomości, dotyczących krajoznawstwa polskiego. 2) Gromadzenie danych naukowych: geograficznych, fizyograficznych, antropologicznych, etnograficznych, statystyczno-ekonomicznych, oraz związanych z historią sztuki, dotyczących ziem polskich i krajów przyległych, historycznie lub geograficznie z nimi związanych. 3) Szerzenie wśród ogółu, *a szczególnie wśród młodzieży*, wiadomości, dotyczących krajoznawstwa polskiego. Członkowie Towarzystwa *mają prawo robienia zdjęć fotograficznych* w miejscowościach i z gmachów, które wolno fotografować. Członkowie Towarzystwa opłacają wpisowe, w kwocie *rubla* (jednorazowo), składkę roczną, w kwocie *trzech rubli* i dodatkową składkę roczną na budowę własnego domu, w kwocie *rubla*.

Towarzystwo urządza: wycieczki po kraju, ekskursye dla młodzieży, wykłady, odczyty, wystawy, gromadzi zbiory, zakłada pracownie naukowe, tworzy oddziały prowincjonalne, wydaje: broszury odczytowe, przewodniki po kraju i dzieła naukowe treści krajoznawczej, roztacza opiekę nad pamiątkami historycznymi i osobliwościami przyrody.

WYSTAWA FOTOGRAFICZNA
P. T.
POLSKA W OBRAZACH
W SALONACH RESURSY OBYWATELSKIEJ
MAJ 1916 ROKU

POLSKIE TOWARZYSTWO KRAJOZNAWCZE
I KOMITET WIELKIEJ KWESTY MAJOWEJ

CBGIOŚ, ul. Twarda 51/55
tel. 22 69-78-773

Gepřuft und freigegeben durch die Kais. Deutsche Presseabteilung.
Warschau, den 5/V 1916. T. № 1094, Dr. № 102.

545

NH-42660/Is
Akce. K. 408/51

TŁOCZNIA WL. ŁAZARSKIEGO, MARSZAŁKOWSKA 114.

Wypadki ostatnich lat wywarły niemały wpływ na stan przyrody, oraz zabytków sztuki i pamiątek polskich. W zawierusze wojennej padły wysokopiennie lasy i okwiecone sady przy chatach. Spłonęły słomiane strzechy chat, runęły wieżycy świątyń, pałace i dwory, miasta poszły w gruzy, rozproszono biblioteki i zbiory sztuki, powstrzymał się rozwój ludowego zdobnictwa i przemysłu.

Trudności komunikacyjne zmusiły ludność do zamknięcia się w ciasnych grupkach lokalnych, skąd niepodobna objąć całości Ziemi Polskiej. Zarastają trawą ścieżki turystyczne, a młode pokolenie nie ma możności poić się czarem przyrody ojczystej. Stan taki był bodźcem dla Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, aby urządzić wystawę fotograficzną p. t.:

„POLSKA W OBRAZACH“

i w ten sposób przypomnieć mieszkańcom Stolicy całe piękno Ziemi Ojczystej.

Przez pojęcie „Polska“ rozumieć należy: *Ziemię Polską* i *Lud Polski*. Ten lud na tej ziemi przez tysiąc lat tworzy *Dzieje Polskie*.

W planowaniu więc wystawy niniejszej taki właśnie podział został przeprowadzony i dla tego rozpada się ona na trzy działy: I. *Ziemia*, II. *Człowiek*, III. *Dzieje*.

Fotografie, ilustrujące te trzy zasadnicze działy, mieszczą się w salach A i B Resursy Obywatelskiej, a pragnąc zachować pewien ład systematyczny w zwiedzaniu wystawy, należy zwiedzać ją w następującym porządku:

Od wejścia sala A leży po prawej stronie, zaś sala B po lewej.

DZIAŁ I: „ZIEMIA“.

Sala A poświęcona jest działowi I t. j. Ziemi, oraz częściowo II t. j. Człowiekowi. Idąc kolejno, spotykamy przedewszystkiem bogate ilustracje przyrody polskiej, wśród której wybitne miejsce zajmują widoki Tatr, Łysogór, Jury Krakowskiej. Nader cenną jest tu kolekcya widoków z doliny Prądnika. Obok tych widoków gór i wyżyn równorzędną wartość posiadają obrazy wód, zwłaszcza jedyne w swoim rodzaju widoki jezior Kujawskich, oraz Wigier, a nadto widoki nadniemeńskie. Typowe zbiorowiska roślinne ze słynnych zdjęć p. R. Cholewińskiego wyróżniają się w tym dziale.

Na ekranach tego działu obserwować też można wpływ: wody, roślinności, zwierząt i człowieka na krajobraz, wreszcie typowe krajobrazy wodne, leśne, polne, bagienne, stepowe i t. p. Oprócz wymienionych na specjalną uwagę zasługują komplety zdjęć z wyżyny Małopolskiej, oraz z Pojezierza, a nadto jedyny zbiór widoków Polesia, kompletowany przez prezesa T-wa Krajozn. prof. K. Kulwicia i V-prezesa M. Wisznickiego.

DZIAŁ II: „CZŁOWIEK“.

Tu wystawa ilustruje: typy ludu, zwyczaje, obrzędy, zajęcia. Widoki wsi polskiej i jej życia zgromadzone są bardzo obficie, zwłaszcza zaś materiały, tyjące Księstwa Łowickiego i Kurpiów, zbierane były planowo w celu zobrazowania tych tak bardzo pod względem etnograficznym ciekawych okolic. Na szczególną uwagę zasługuje nowy i nigdy jeszcze u nas nie wystawiany dział: „Polacy na obczyźnie“, obrazujący życie wychodźców naszych w Brazylii, gdzie gromadziła zbiory p. J. Jahołkowska, oraz w Stanach Zjednoczonych, skąd obfite zbiory przywiózł p. Al. Janowski. Nadto podkreślić tu należy obrazy, ilustrujące kapliczki i krzyże przydrożne, obrzędy doroczne, ciasta obrzędowe.

Stroje ludowe, narzędzia, sprzęty, chaty i zabudowania gospodarcze ludowe stanowią niejako pośrednie ogniwo, łączące dział II z następnym, który jest już *w Sali B.*

DZIAŁ III: „DZIEJE“.

Ten może jest najobfitszy, dzięki szczególnej troskliwości w zbieraniu materyałów i koleżeńkiej pomocy, udzielonej Wystawie przez Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Przeszłości. W dziale tym zilustrowane są zabytki sztuki polskiej, poczynając od jej pierwocin ludowych, aż do momentów najwyższego rozkwitu. Więc te zamki, dwory i pałace, te świątynie i modrzewiowe kościółki, które gorliwie wznosi pobożny lud polski, wszystko to jest zilustrowane bardzo szczegółowo i nad wyraz interesująco. Obok cennych kompletów zdjęć z klaszt. Bożogrobców w Miechowie i Kamedułów na Bielanach pod Warszawą zasługują też tutaj na uwagę malownicze widoki zamków małopolskich, jak np. słynny renesansowy zamek w Baranowie lub kresowa strażnica w Kamieńcu Podolskim wreszcie przepiękne siedziby Sobieskich: Podhorce i Wilanów. Nie mało też interesu budzi komplet fotografii, ilu-

strujących zniszczenie niektórych zabytków przez działania wojenne w ciągu ostatnich dwu lat.

W kilku punktach obu sal rozwieszono artystyczne przezrocza, z których zasługują na specjalne zainteresowanie bogate zbiory przezroczy St. Szalay'a. Można odpocząć też trochę przy szafkach ze stereotypami ze zbiorów pp. Strzeleckich i Pawłowicza, gdzie zasługują na uwagę widoki z Lubelskiego.

Niezależnie od wystawionych widoków codziennie wieczorami odbywać się będą *pokazy przezroczy i odczyty*.

I. ODCZYTY

będą się odbywały w środy i soboty o godz. 8 i 1/2 wieczorem.

Plan odczytów jest następujący:

Sobota	6 Maja	p. W. Szelażek:	„Krajobraz polski“.
Środa	10	„ p. B. Rydzewski:	„Góry polskie“.
Sobota	13	„ p. Al. Janowski:	„Wody polskie“.
Środa	17	„ p. S. Dziubałtowski:	„Szata roślinna Polski“.
Sobota	20	„ p. R. Jakimowicz:	„Lud polski“.
Środa	24	„ p. Stef. Szyller:	„Tradycja ludowego budownictwa w architekturze polskiej“.

Sobota 27 Maja p. K. Skórewicz: „Geneza architektury na
ziemiach polskich“.

Sroda 31 „ p. Al. Janowski: „Kraków“.

II. POKAZY PRZEZROCZY

będą się odbywały w dni nieodczytowe o 8 i 1/2 wieczorem,
każdy pokaz liczyć będzie około 100 przezroczy.

Niedziela	7 Maja:	„Wycieczka w góry“.
Poniedziałek	8	„Nad wodami“.
Czwartek	11	„Z biegiem Wisły“.
Piątek	12	„Miasta polskie“.
Niedziela	14	„Warszawa“.
Poniedziałek	15	„Wilno, Poznań, Lwów“.
Wtorek	16	„Wybrzeże Bałtyckie“.
Czwartek	18	„Widoki Litwy“.
Piątek	19	„Polesie“.
Niedziela	21	„Podole“.
Poniedziałek	22	„Powązki“.
Wtorek	23	„Typy ludowe“.
Czwartek	25	„Zabytki sztuki I“.
Piątek	26	„Najpiękniejsze zakątki kraju“.
Niedziela	28	„Łysogóry“.
Poniedziałek	29	„Krzyże i kapliczki“.
Wtorek	30	„Zabytki sztuki II“.

ADMINISTRACJA WYDAWNICTW POL. TOW. KRAJOZNAWCZEGO

WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 29

poleca wydawnictwa następujące:

Grzegorzewski St. Przewodnik po Drusienikach i okolicy, z 30 rys. mapą i planem	—50
Hoffman K. Krzemieniec. Tam gdzie się urodził J. Słowacki	—20
Janowski Al. X wycieczek po kraju	—10
— Pierwiastek narodowy w nauczaniu geografii	—10
Katalog Wypożyczalni Przechrocy Pol. Tow. Krajoznawczego	—50
Ks. Kruszyński. Przewodnik po Gdańsku i okolicy	—80
Kulwiec K. Osobliwości przyrody	—10
Majkowski Al. dr. Źródle Raduni. Przewodnik po Szwajcaryi Kaszubskiej, z mapą i 22 ilustr.	1.—
Metodyka wycieczek krajoznawczych. Wydawnictwo zbiorowe	—60
Olszewicz Boł. Jan Długosz, ojciec krajoznawstwa polskiego	—25
Odczyty krajoznawcze. III. Janowski Al. Podole	—05
— IV Malinowski Maks. Przemysł ludowy w Królestwie	—05
— V Janowski Al. Gopło	—05
— VI Łapczyński Kaz. Z pow. Trockiego do Szczawnicy	—05
Pleszczyński Ks. A. Opis historyczno-statystyczny parafii Międzyrzeckiej	1.20
Przewodnik po Częstochowie i okolicy z 40 ilustr., planem miasta i mapą okolicy 75 k., w ozd. opr.	1.—
Rocznik Pol. Tow. Kraj. I. 1907; II. 1908; III. 1909; IV. 1910; V. 1911; VI. 1912; VII. 1913 po	—20
Thugut St. Polska i polacy. Ilość i rozsiadlenie ludności polskiej. Wyd. 2-gie, uzupełnione, z mapą statystyczną	—50
— Przewodnik po Królestwie Polskiem. Cz. I. Kieleckie i Radomskie. Z 9 mapami. Wydane z funduszu Andrzeja Rotwanda. W oprawie płóciennej	1.—
— Krótki przewodnik po Warszawie i okolicach, z 13 ilustr. i planem miasta	—40
Wisznicki M. Fotografia i rysunek na wycieczkach	—25

M A P Y:

Puszczy Białowieskiej	—05
„ Kampinoskiej	—03
Powiatu Nowogrodzkiego	—03
Romer E. prof. Ziemia dawnej Polski. Mapa fizyczna, pięć barwna.	—20

545

